

Odgovorni Vrednik: Profesor Valentin Končak.

Slovenske novine pridejo vsak teden na svetišče: cena za štirinajste let 50 kr. 4 po pošti 1 god. 60.
Za plačilo se tebi omanila razpisuje.

Tedišaj II.

V Čolji 27. Winetoka 1916.

List 49.

Od kod revež!

(Domša pripovedka.)

Adam in Eva delaj sta
Sinev in hčer zaridila,
De deloč njo stegnile
Otrk se njunih je števil.
Tedišaj, ker Evi otroka vse
Škerbilo preživili je,
Povzdigne miko prouje k Bogi,
Da hrane dal bi trnui mnogi.

Gospod da Evi stopi stran,
Al ker pa bilo nje je stran,
Da težko jih je redila,
Jih polovice je prikrija.

Gospod, karkoli bi ima,
Pokazanim v posestve da,
Da vrtanu svoje rokadelo,
Ki pridniga bo preskerbilo.

Ko zdaj je Evi vidila,
Da nemaja je oddana vna,
Da nika s skritimi potebi,
Otrk prikrija je zapečo.

Slujena vest je saduvi,
Da starije Boga steloji,
In Boga tud na zamoljano
Poprosi blagodarne hrane.

Ker vokalim bil je znač Gospod,
Pokrega Evi prve pot,
Naj oca hčerke posvadi jo,
Čer odpusti ji hudobijo.

In potlej ji tako je djal:
"Kar sin kool" vas tuz sim dal,
Naj hrano pa pri tih kuzajo,
Ki radovoljni naj jim daje."

Da hčer dočevali sase greh,
Teh dajevci sase tudi nlegj;
Od ted se revež se bili
Tudi ljud na vodno naredili.

Ja ker je revež tud naš brat,
Povzega slabost naj mu rad,
Defina si v rodnicu bratje,
Da svetost tova rajši svojaja.

(1112.)

H. Valjavec.

Evošaj konj. *

O času vojaka leta 1913 vjase vnašati
konjak dva Francosa. Zkroži s konja in vnaš
cunina vjetih denarje, ure in ure, kar je konj
vredniga sabo izel, jezanti; konja pa našli
in čas proučiga uraven sabo stali. Dva Fran-
cosa miki prišlo dobro orabiti, značilo mu-
go proučiga konja in daval ted tuzi kar
suro. Ze se ocvobodniga miki, kar je kon-
zanta ni moč dotedi. Zinj vnašano konja-
tuzi perca v usta in ročno zabrijaga. Konj konj
sami pisk značijo, se obrne in razvrašč
k svojemu gospodarja tako naglo dotedi, da
ni bilo jahača moč s konja stopiti. Da je
konjak dvakrat vjetiga Francosa konja tro-
livico stali, svojiga konja pa serbno obječati,
ni lahko mislilo. (Vojak.) A. Marcell.

In Koroščina.

Celovec 13. Oktobra 1916. Na no-
merike mi, častiti gosp. bratvi: da vam naznača
slovenskoga jezika na koroških tleh v Co-
lovenu težko sotesčajno pišano. Slovšajna in
ni v mojih močju, temuč v tuzajpajni slo-
vanskih učiteljeva. Nohodim, učiti slove-
no in romanično vedli, kar je bilo mogoče.
Čuden je rekeli: slovenski jezik je nezve-
dani predmet za Slovence, namuč Korošci
se bo vis. ministerstvo proučilo; ureli tuzi
je rekeli: slov. jezik je sicer najvrednejši
predmet; pa nobeden učena ni dovoljna, če
ga učiti; truji je ojni: slov. jezik je nezve-
voljni predmet; hi.... vnašano dotedi se
se stinili. Tako je in na to je prišel
najvrednejši reč vnašaj in tuzi več, kaj tuzi
bilo aguello. Naj neki slovenca v vnašano
"forter Fachung" je se reč mi navaš aguello
in kvain Boga! pravina je slovenca! slo-
venski jezik je na vis. Slovence najvrednejši
predmet v vači s Romani je tuzi slovenca
naj pa gijlari stinili in vnašano slove-
vajo dajevci vnašano. Vnašano tuzi dajevci
daje, da se nemaja vnašano tuzi vnašano
vnašano učiti, potuzi slov. jezik tud na

*) De Koroščina.

kazana zredica, okoli katere se Štajerski Slo-
venci zbiramo — Celje si je v hribih in dolih
določ miru in varnosti naše ljubezni — in upo-
stevanje zadržala.

Krajevski odbor se bo v Marburgu vedno le
kakor v naši pravi občini, — dokler v Celju
svoje prave občine nima.

Na le ravno se z tolikimi težavami obden-
jena imo, redko kresijsko vinu v Celju postar-
šili, ki morata vsakr v visoko ministerstvo vse
moči napeti, da bi se to zgodilo; zakaj to je edina
pot, v nas Slovenceh zanesajo občini.

Celje, v sredi Slovencev ležeče, je so-
redni slovenski krajevski deželni, z katero mi
Slovenci v vedni toliko zavesti stojimo, veliko
bližje, kakor Marburg — zgodnja Sava, po ka-
teri mi Slovenci Hrvatim in vojaki meji (Mit-
targraze) toliko potrebnih reči, kakor: les, opke
(Zajec), ajno in tako dalje; Hrvatji pa
nasa toliko čita perpelajo, kakor sreberni pas
Celjsko kresije proti jugu ovije. Želena cesta
se Celja dotika, in ravno v Celjski kresiji je ti-
sto ceste presekaja, katere nas Slovence z Hra-
vati in Slovenci, z Krajci in Korošci vedejo, —
namerj per Peljčah in na Zidanju mesta.

V Celjski kresiji prebiva večj dež Štajerskih
Slovencev — Celjska kresija je že sama za sebe
kaj celga — kakor le nasa Marburška kresija
le kar slovenski dež svoje poyraje celote ob-
segla, in je tedaj pravi Celjski kresiji le mali kos,
ki vendar bi se moral tukaj večj delj ma-
njina konci podrežiti, kar ni ničler in nikoli na
sveto! — Celje je tudi poklicano, da kakor hitro
čas spet v naši poslanstvo, sredica kupčstva
z pravnega (Steinbald) postane, ki ga
pore Celjskiga kroga toliko v sebi inaja! —
Kdo pačim tudi ne ve, da se med vsaki Štajer-
skimi Slovenci nar lepi slovenski jezik ravno
okoli Celja govori, in da je tudi zavoj tega
mesta nar bolj prapravo, da se oslikajo slo-
venskiga jezika in slovenske mladosti na nogo
pomenja, ravno sledi to, da se sudež slovenske
kresije in sem postavi. —

Ali bo tudi Slovence, ki bo h kresijskimi
mora poklicana, potrebo svoja ljudstva tako
celito in popolnoma poznati zamagel v onim me-
stu, ki njegove ljudstva znanje, kakor bi to
leško stori v drugim mestu (Celje), v katerim se
njegovj jezik in njegove šego že za to spoznajejo,
ker je mesto že same na sebi slovensko?

Marburg se obnaša kakor nemško — Celje
pa vsikdar kakor slovensko mesto.

Ker mi Slovenci iz celiga serca za edino
in mogotno Austrijo gozimo, v kateri le ljud-
stvo prebivajo, ki vse naše pravice inaja, in ker
ravno zavoj tega v Nemcu serca res našiga brata,
pa so z vedimi zamak le z enakimi pravici
spoznavajo, — bomo tedaj tamdej, kjer se od
tedaj take moči razodavajo, in se enopravnost
nar le vsikdar spoznaje — namerj v Celju z ve-
seljem in popolno znanjem svoje poslanstvo zbrano
vedno, in nate prinaša:

Visoko ministerstvo naj bi blagovolilo pa
previdelno, da se more per tej reči posebe in
celjo in na nanyaje ljudstva gledati — kresije in
Štajerske Slovence ne v Marburg, napač
v Celje postaviti — katele raste in se je čas
čas svoje poslanstvo znanje in zvestoto po-
policna zadržati — visoko ministerstvo pa si

bo show to, hvalečnost slovenskiga naroda za
vse čase predložiti.

iz slovenskih krajev Štajerske
zemlje mesca Augusta 1849.

slodijo podpis:

Dobor Glas

za nektere Slovenske mladence
ino kraje.

Na Slovenskim mende malokdo ve, da
je v Gradič Sola za kmetovavce, v kmetovavce
mladenči, 15 — 20 let stari, v pošuk na tri
leta juniljo ino sicer čisto zabostoj. Deže-
le ali delcelni stani namreč plačajo za vsa-
kiga 20 gold. se. na leto ino ga slem z
vsim oskerbijo: z hranó, sstanom, sstanšo ino
poletno obleko, vse prasto, ko za kmeta
gre. Do zalaj so samo po tri v ino Sola za-
stoj jemali, ki so se le terno ino sadoreje
izučili. Odahodó pa njih vzamejo 15 vsako
tretje leto, kateri bodo v treh letih v vsem,
v sva podučeni, kar se kmetovavstva do-
tice, tudi v šidoreji, v čelcharstvu, le-
garstvu, ino celo v vravniti živinskih
bolezni, ino kako se drugim spakom pri
gospodarstvu naj hitreje v okom pride, ino
vsiga tega se ne učijo samo iz knjig — ne,
temó vsaki more slahomo sledi za delom
sam delati, vsako reč sam skušati: zakaj Sola
ima razum veta ino vinograda 2 voliki kmet-
tiji, kjer morajo učenci vse — vse oprav-
lati. Po zimi se tudi v posebnem pisanju
ino računstvu vadijo. V sniti ali posli je
vsikdar skušnja, kjer jih izurjeni kmetovavci
črez vse sprašuje. Kateri si bo čisto sved-
doštvo zaslužil, bo enkrat leško dober kra-
lec našel, ali si domneva celito pomeno-
žiti vedli. Zakaj, kar sta staka ino ose-
tina proč, ino kar gospoda ves dobiček iz
lastne zemle dobivati more, bo izurjen, včen
kmetovavce povosili naj voliki. Ako pa v
nekem kraju le en človek vse prav učeno
opravlja, ino ve za vse posodi, se čisto kar-
ristne vednosti okoli širje, ino stoterja pa-
nanyajo. Takšna Sola je temaj za kmete ino
v prid dežele naj vredna reč. Zarava so de-
želni stanovj visoko ministerstvo prosili, naj
bi, kakor dijaka, tudi tiote kmetovavske
učence solšinske oprosili, kateri si povosili
viki nar bolši reč zaslužijo. — Ali ravno
zvem od g. Dr. Illibekha, učitelja vete Sola,
da so je njih na oznanilo po črčkah na-
vinah se nate zgledilo — naj bolje zna, da
nimajo 10 emci dosti strah, voliki sime so
vini k soldatov vadi, drugaj — vsamensk
— se namrejo učiti, in na totn voja je
upati, da bo sreča takrat bolj imajo Slo-
vensca vsargja.

Prositi si tedaj to debla, reč. P. a. g.
duhovnik: liberite prikladno glavo, in
vsake trimaje po em. ni dve — ino njia
spičto prošna nar: glavo na st. V. arar-
noten Metle — da bi njih blagovoliti
nemce kmetovavske Sola nanyati. Vsvoj
so more prikladi: 1. kerami. 2. kerami.
da je prosnik čelchar, ino si nate ino moči
črez šidit stari 3. svetotih črez pravn-
narvno ali vsopno čelchar; 4. solko

svedočilo, s kterim spriša, da brati, pisati, in vsaj nekaj neaški vti; 4. priložilo ga tudi, če zamore pristaviti, da je knetijsko delo kaj vti. Ah prosim vas dragi rojak! ne bodite pčasnai, da ne zamudite. Ko naj hitro se zglašite, ker se prihodni mesec šola že začne.

V Gradcu 12. Oktobra 1849.

Živkov.

IZ GRADCA.

Štajerski načelni zborni odbor je zvolil 11. dne t. mesca prisodnike pri komisijonu za odrešenje gruntov:

Od zastran oblastnikov so zvoleni

Za prisodnike:

1. Grof Jožef Kotulinski.
2. Moric Šlahni od Kaiserfeld.
3. Dr. Jožef od Neupauer.
4. J. C. Vitez od Pitoni.
5. Grof Wilhelm Khabburg.

Za namestnike:

1. Grof Karl Gleispach.
2. Grof Wolf Stabenburg.
3. Anton Kircher.
4. Franz Hirschhofer.
5. Janez Draš.

Od zastran podložnikov so zvoleni

Za prisodnike:

1. Dr. Leopold Hlasler.
2. Michael Mayer.
3. Andraj Tappejnor.
4. Matija Oberrasser.
5. Anton Hečl.

Za namestnike:

1. Janez Seucher.
2. Jakob Obergesamer.
3. Vincenc Gurnigg.
4. Ignaz Reiter.
5. Janez König.

Ti gospodi bodo zmirom pri imenovanju komisijonu pričujoči, predsednik tega komisijona je slavni gospod France Vitez od Katschberg, ministerjalni svetovavec.

Čudna smert.

V nočijo večer, to je 7. Vinotoka t. l. se je čudna reč zgodila v Blagonski komisije, v srnji Stopnje, blizu cerkve svetiga Abaca.

K Mravrlakovi kerčni pri čisti se pripelja iz Celja France Galuf, knez iz Vincenc v Štajerski komisiji, in pride k majno pijan v hišo, v kateri Andreje Smaher — pameten knez — iz Stopnje s svojo ženo Ančko in svojo svakunjo, Marjeto Rateje, misno pri kapi vin sedi.

Ni bilo doigo, kar zagledata Smaher in njegova žena, da Galuf s Marjeto tako reč, kakor da bi jo s očmi požreti hotel.

Posten mož ni več hotel v taki čudni očitni on plači in se svojo ženo in s Marjeto domu poda. Galuf, ki se je v svojih pogrznatih mislih še tisto noč s Marjeto pogovarjal hotel, se približa Smaherjovi hiši in okoli oken postopa, da bi Marjeto vidi in van poklicati mogel. Zgodil se, da njega Stanherca brez okna zagleda; vrnó vrnó on pred hišo na stopnje, in Galufa vpraša: „Kaj imaš takaj opraviti? Noči doma in pesni druge ženske pri miru; kaj imaš s tem mudo ženo in otrok?“ — Na to Galuf Smaherco zgrabi in jo na tistako močno verže, da je za ponos Menci začen. — Andreje Smaher in njegov polbrat, Jožef Klejssek, nato preletita iz hiše in hočeta razsrdilnega Galufa z nemudni potolčniti. Pa kaj stori nesrečen človek! On popade brez varstva hrustovo gogo, kteraja je na klopi pred hišo ležala, in Andrejen Smaherja tako s njo vdari na glavo, da pri ti priči na tla pade in nič več k sebi ne pride.

Drugi dan je ta pričen kazen ob 5. uri po velikim terpenju svoje življenje izgubil pre zgodje za vlogo vidovo — presodje za svoje stiri očiščiu. Zapuscene revo udaj z oblokanimi očmi okoli groba stojijo, kter je skerbniža očeta in posteniga moža za zamrom pokrili.

France Galuf pavječi za Raubclavim svoje nesrečno početje obkanijo. L.

Lepa navada na Češkem.

Na Češkem so mislili in pri kneti jo prelopa navada, da se volake mladež ne le ob delavskih tomoč tudi ob nedeljah in svetkih pred sv. opravilom v stičišču obem, in potem skupaj v cerkvo poda. Liso altarja, kter so sv. meša bure, naj je mesto odrešeno. Na prvi mah se vidi, da je ta navada k Božjoj časti vpljana. In nat večerjev in duhovnov, kateri je mladež k katekizisu navajana ino predana, sem zvedel, da so je ta navada posebno zavolj cerkvenega volja vpljana. Cerkevno petjo je bilo pogoj nesložno, neogodno voljo, ino ker so se ni gospetilo, čisto opustilo. Temu volju bili so počeli učitelji učence tudi po zvezi ino po postobavi ino vaditi, da bi po nedeljah ino svetkih odrašenca za kneti levo petjo bili. Duhovni gospodine iz prišče navdali, naj odrašeni posebno stare hčeba vavoljo krikona mladež v petjo so molijo, inoč naj se po njoj lepšoma privajajo. Krikonca ni je pravil in vreden, ino prišče voljo je bil namen čudoben; pri kneti stičanju se je lovo, vgodno peto. Kater so na voljo kneti spodobli. Toj učitelj je tudi postobal, da se mladež v voljo imajo v petjo vti ino v postobnejšim krikona kneti. Viti v kneti ma vdreržanja tako petjo voljo so moliti. Po takem se odrašni petjo neustavno krikonca postena, kir se kneti ne vadijo, inoč le nedeljah postobavi ino vevoljo. — Viti Vincence mač kerčev učitelj, da bi se kneti učil. Učevenci iz kneti viti ino postobnejšim vpljana. Ino čudna, da je v kneti učitelj

svaj izmeniten poklic spoznavši to uče davno stavilo, ali kar je meni znano, je še to več delj po celi Sloveniji tega jezika. Zato, začetek je težak, kakor vsigdir, tudi takaj, ali nevarstveno, urno na delo, ino zanga je gotovo. Tudi naroden del bi se po takim razvanju veselo razprostiral ino naši zapušeni Sloveniji na noge pomagati. Prilepe, narodne pesmi iz Gerlice bi si naša mladina, ktera ina prirodno nagnjenje k poju, an hrteki čas sprevata ino tako naroden del iz njih zbirati. Pobožnost pri služnih božjih, lepo vzdrževanje doma, na delu pri veselicah, ino hbežna do narodnosti so to lepe čednosti, ktere bi se pri nasenju mladeži u poju ocvrdno med našim narodom rasprostirale. Gospodi učitelji! podajte se na delo, cirhva, derjava ino mati Slava vam bojo za to hvaležne.

Kir se uče s učitelji pogovarjam, še hočem nekaj o českih učivih povedati. Ako české ljudske učivne našim na Slovenskim pripravolim, moram izpovedati, da so dobro urejene. Jaz hočem takaj te od jedne male, ktere ste si dve vesi pri jednoj podružnici dve vure zvanaj Prage osnovali, nekaj povedati: Učitelj, uče priletel mož, začelji, da bi vsi učitelji na njega se ozirali. Naj si ga napreča, od česar hoče, povsodi je doma. Zgodovino (posebno svoje vlasti), zemljopis, ločilo, (kmetijstvo, prirodopis, rudarstvo ina, bi rekel, v begine. Pregledaviš sje vse knjžiče sem hitro vidli, kje se je vsega tega naučil. Od vseh x-zorej imenovanih vednosih ina najboljšie knjige, ktere je marljivo prebiral, kar se iz teh knjig napravjenih spisov jasno vidi.

Ali se je pa morebiti taj slavni učitelj vsega tega le za se učil? nikakor. V njegovem učilišču se najdejo rudarski kamenički vsake kaže, mnogoverstne cvetlice, zeleniči, podelce zverin, kmetijsko ino rokodelsko orodje o maleca, ino to vse s českim pedolom, s českimi imeni. Po tej naravnj metodi omikaje taj slavni učitelj svoje učence na dan po 6 ur. Da imajo v vsch teh rokah lepo znanosti, sem se sam prepričal. Čudi u zemljopisa české držete in u zgodovini českoga naroda so ti srečni učenci dobro izurjeni. Naj imenitnejši je pa vert, kjer se mladina sadureje vuči, vsak učenc ina svoje grede ino drevesno šoto, iz ktere očelove ograde zasajuje, vnterje pa tudi česká saduraja slovi. Imenovan učitelj je bil vojak, je veliko sveta shodil, poleg se pa veliko koristnega naučil. Pobožen je Čiheta iz „zlate vasi.“ Pri tej priložnosti ne morem opozoriti, častite duhovne ino svetovne učitelje predno poprositi, naj bi knjige „Zlata Vasa“ koliko je mogote med ljudstvo spravljali. Za brati je vgošna, korist branja je pa neprecenljiva. Bukovšek.

V starem mestu slato Prage na dan 20. Sept. 1873.

Glasilo Čehov.

Stoletni Madžarski punitari so mi k smerti obsojeni, od ktere so eni obsojeni drugi vstreljeni:

1. Graf Ludvig Batjanai.

2. Ernst Kiss od Ellomer in Litebe, 39 let star, prejšai polkovnik pri husarskim polku „hrati Hanoverski“, članica Hanoverskim rodum prve verste, in papočkiga Kristusoviga reda vitez; pri punitarjih general in podpolnimarsal je bil od vojske selva v Aradu obsojen vstreljen biti, in vse svoje premoženje izgubil. Vstreljen je bil 6. maja kozoperska t. l.

3. Ludovic Adlich 37 let star, pred c. k. nadlajtnant;

4. Ignaci št. Török, 34 let star, prejšai c. k. nadlajtnant;

5. Juri Lohauer, 30 let star, pred c. k. major;

6. Ernst Pelt št. Poltenberg, 25 let star, pred c. k. stotnik pri konjčikih;

7. Jožef št. Nagy-Sandor, 45 let star, c. k. stotnik pri konjčikih, pensioniran;

8. Dragutin Knesich, 41 let star, c. k. stotnik;

9. Dragutin graf Leininger od Westerbura, 30 let star, prejšai c. k. stotnik.

10. Janes Banjanich od Slaun, 45 let star, pred c. k. stotnik;

vsih osem je obsojenih k vislicam, zgubi vojske časti in premoženje; obsojeni so bili 6. kozoperska v Aradu.

11. Aristid št. Desserffy od Csahacs, 47 let star, od leta 1830 pensioniran c. k. konjčiki stotnik, in

12. Vilhelm Loxer, 34 let star, pred c. k. lajtnat sta bila obsojena obsojeni št.; tode vojskovođa Hlynnai jma je to kazni v vstreljenje spreobrnil, in so je vstrelili ravno tisti dan v Aradu.

13. Jožef Vajdót, 38 let star, pred c. k. husarski major je bil obsojen k vstreljenju, in na poročeni dan ravno v dntim kraju vstreljen.

14. Dragutin graf Vescey, 40 let star, prejšai c. k. major pri husarjih iz c. k. kumernik, je bil ravno takent in ina obsojen in obesen.

15. Andrej Onšar, 45 let star, pred c. k. husarski stotnik, kir je punitari zapustil, od kir je vvedil shlopa deželiga vobna Dobrednečkiga 11. mal. izvan, — je obsojen na 10 let v večo vteržavi.

Tedi zndimo punitari je odzavta vojska čast in vse premoženje.

Godbe so se vse sbralle od vojčkiga sodnija v Aradu dan 6. kozop. t. l.

V Pešti sta bila 16. dan kosej, kosej Jesenak madžarski punitarji kosejar in Čenayi punitarski ministar obsojeni. Jesenak je bil pogumen, Čenayi se je vse izdal, in ljud je bil. On sta posthvala Čaktra razgovorili, ali ropot bobnar jma je vstrelil. Trupa sta po obsojenju še eno ura vobni visela, in poleg se je an voščika v voščik odobljali. Neki oficir je rdečino hudo vtrogal, kir je eniga obsojenih do klateh in kosej.

Janes Gomboczky, kaplan v vojčkim šolcarji Monohagyes je bil zavej punitara podpora S. t. m. v Pešti vstreljen. (1873.)